

188 szám

cs.f.

N A G Y M É L T Ó S Á G U M I N I S T E R U R !

Budapesten, 1893. évi július hó 1-én.

A m.kir.csendőr kerületek eddigi megszélesítései alkalmával a csendőrségnek a m.kir.bíróságok és a közigazgatási hatóságok részéről való hivatalos igénybevétele esetei és módzatai felől is beható tájékozást szereztvén, arról győződtem meg, hogy a nevezett hatóságok sok esetben egyrészt szükség és indokoltság nélkül is tulságba menő követelésekkel lépnek fel, másrészt pedig oly teendők ellátására is igénybe veszik felhívásaikkal a csendőrséget, a melyekre ez törvény és utasításszerűleg nincsen is hivatva, mindezen eljárásaik által tehát nemcsak felesleges munkát okozó iratváltásokra sőt kellemetlenkedésekre is okot szolgáltatnak, hanem az indokolatlanul kívánt szolgálatteljesítésekkel igen is érezhető módon elvonják a csendőrséget az első fontosságú közbiztonsági szolgálattól is, - minélfogva kényszerítve látom magamat az ez irányban kitelhető orvoslás iránti intézkedés céljából a szóban lévő hátrányos észleleteimről jelentésemet Nagyméltóságodnak a következőkben előterjeszteni.

I. A m.kir.bíróságokra vonatkozólag.

1. Némely bíróság elővezettetési jogával tulságba megy, s még a tanuként megidézett egyéneket is, ha ezek pontos időben a tárgyalásokhoz nem jelennek meg, a csendőrség által vezettedik elő, mi azon visszás állapotot eredményezte, hogy több megyében a bírósági

megidézést számba sem veszik, hanem egyszerűen a csendőrség által leendő elővezetést bevárják.

2. A bíróságok gyakran a csendőrségi szolgálati utasítás mellőzésével a csendőrséggel szemben folytonosan újabb és újabb követelésekkel állanak elő s ez által megzavarják a legénységet kötelességük pontos teljesítésében. Példaképen csak a következő néhány esetet hozom fel:

a, a bíróság követelte, hogy a tényvázlat két példányban szerkesztessék, -

b, egyes bíróságok a panaszra ottan megjelenő feleket minden kihallgatás nélkül közvetlen a csendőrséghez utasítják, hogy előbb ez által a tényálladék megállapíttassék, -holott, ^{ha} a fél már közvetlen a bírósághoz fordul, a csendőrség legtöbbször, nem is hivatott önálló eljárásra, némely, p.o. becsületsértési, rágalmazási stb. esetekben pedig a csendőrségnek egyáltalán semmi beleavatkozása sem lehet.

3. méhmagzat elhajtásával vádolt nő feljelentésénél egy járásbíró kifogásolta, hogy miért nem vizsgálhatta meg az eljáró csendőr a vádlottat orvosilag, holott az orvosok nem állnak a csendőrség rendelkezésére s ha egyesek az ebbeli felszólításnak talán eleget is tennének, de a legtöbben azt bizonyára megtagadnák. Hanem ettől eltekintve is a vizsgálatra döntő befolyást gyakorló ilyen ténykedések már kizárólag a vizsgáló bíróság rendeletére vehetők elő.

4. Több bíróság végzések és idézések kézbesítésére ad felszólítást.

5. Több bíróság fel és kimérésekre, rajzok előterjesztésére, vagy olyan más körülmények megállapítására is adnak felszólítást a mit helyesen csak szakemberek végezhetnének.

6. Egyes bíróságok rosszalásukat is kifejezik az őrsöknek, avagy fenyegetik a további feljelentéssel.

A bíróságokra vonatkozólag tett észleleteim kapcsán jelentem egyúttal még a következőket is:

1. a fegyintézetekből feltételes szabadságra bocsátott fegyenczekekről csak egyes esetekben lesz a csendőrség értesítve, holott azok pontos nyilvántartása és felügyelete minden egyes esetben a közbiztonság érdekében feltétlenül szükséges.

2, a közbiztonság érdekében szükséges lenne továbbá, hogy azon fegyenczekek névjegyzéke is, kik büntetésük kiállása után a fegyintézetekből elbocsáttatnak, de büntetésük kiállása alatt javulást nem tanúsítottak, további felügyelhetés céljából mindannyiszor a csendőrségnek megküldessék.

II. A közigazgatási ⁺hatóságokra vonatkozólag.

1. A községekben a károsultak legtöbbször nem jelentik be az előfordult közbiztonsági zavarokat az előljáróságnak, s így a csendőrség legtöbbször elkésve vagy egyáltalán soha sem jut annak tudomására, -mi természetesen a szolgálatnak érzékeny kárára irányul.

2. Egyes főszolgabírók az őrsöket különféle felszólításokkal annyira tulterhelik, hogy azok a tulajdonképeni -hivatalos közbiztonsági- szolgálattól teljesen elvonatnak.

A helyüket oda hagyó cselédek és iparostanonczok száma márigén felszaporodott s azokat kivétel nélkül csendőrségnek kell a munkaadóhoz visszakísérni. -Különbséget akarok itt a megszökéssel még egyéb büntetésre méltó cselekményt elkövető cselédekre vonatkozólag tenni, ezeknél a csendőrség igénybevétele igazolt; -de a kik egyszerűen haza mennek vagy máshová állanak szolgálathoz be s így teljesen veszélytelenek, -sokszor 12 - 13 éves gyermekek- az ilyenek okvetlen községi közegek által lennének rendeltetésük helyére kísérendők. Sajátságos, hogy az ily cselédek a hatóság által nem büntettetnek meg, hanem a csendőrségi kíséret számíttatik be fenytésül, s így előfordul gyakran, hogy alig kísérte a csendőr a cselédet vissza, az mé

aznap megszökik s így többször is, 3 - 4 szer is kell ugyanazt felkeresni és visszakísérni. Ha ily cselédek megfelelő pénzbüntetéssel, nemfizetés esetén pedig elzárással lennének büntetve, az elővezetési eseteknek 2/3-da elenyészne.

3. A csendőrség által tett feljelentések igen sok szolgabíróság által nem vétetnek komoly elbírálás alá, de többször miniszeri rendelet, vagy megyei szabályrendelet áthágói is felelősségre vonva nem lesznek.

4. Feltűnő hogy egyes megyékben a nyári idény alatt az éjjeli őrök kiállítása szabályrendeletileg van beszüntetve, holott épen ezen évszak az, midőn a lakosságnak nagy része éjjel nappal a mezőn, erdőn stb, tartózkodik. Egyes megyékben az éjjeli őrök kiállítása nincs is szabályozva s elrendelve s így nem is állittatnak ki.

5. Az idegenek tartózkodása a községekben semmi bejelentés avagy ellenőrzés alatt sem áll: csavargók, vándorlegények, munkakerülők minden bejelentés nélkül tartózkodhatnak és csavaroghatnak a községben.

6. A vándorczigányok, tartózkodása a legtöbb megyék területén nincsen szabályozva.

7. A pásztorok ügye is a legtöbb megyékben rendezetlen.

8. A fősorozásoknál egyes fősolgabírák aránytalan nagy számú csendőrséget használnak fel, p. o. 2 csendőrt a mértéknél, 2 csendőrt az ajtónál, 2 csendőrt a folyósón, 2 csendőrt az udvaron és két csendőrt a községben, összesen 10 embert, mely erőt két - három órsról kell a szolgálat kárára összpontosítani. - Egyes fősolgabírák még azt is követelik, hogy a legtöbbször részeg állapotban lévő védkötelesséket karon fogva a mérték alá, s besorozásuk alkalmával a kijelölt gyűlpontra vezessék, mi a csendőr hivatásával és állásával nem fér össze, miután a csendőrnek rendes szolgálat teljesítése alkalmával is csak akkor szabad közvetlenül a részeg egyének ellen fellépni, ha a késedelem veszélylyel jár.

Ezen szolgálatot a sorozás alá kerülő községekből kirendelt községi előljárási tagoknak kell végezni.

9. Némely főszolgabíró felhatalmazást ad a községi bíráknak, és jegyzőknek, a csendőrséget a szükséghez képest mindennyiszor igénybe venni. Eltekintve, hogy ezen eljárás sok visszaélésre szolgáltat okot, a szolgabírák nem is lehetnek jogosítva, ezen hivatalhoz kötött jogot másra átruházni.

10. Ugyancsak sok szolgabíró ad felhívást az őrsöknek az iránt is, hogy vadházasságban élő feleket egymástól válasszon el, vagy ezek együttélését szüntesse meg; nemkülönbén a férjétől megszökött nőt a férjhez vezesse vissza.

11. Előfordult, hogy szerződött mezei munkások csendőrség által őriztettek huzamosabb ideig, nehogy megszökjenek és elvállalt kötelezettségüknek eleget ne tegyenek.

Habár a mezei munkálatoknak honi viszonyaink között országos fontossága s nemzetgazdasági jelentősége a rendkívüli eszközök igénybe vételét igazolják is, mégis a csendőrségnek hasonló alkalmazáshoz heteken át való kirendelése nem áll meg a közzolgálat más szintén fontos ágazatainak kényszerült elhanyagolásával szemben mint első rendű szükséglet s ily szolgálatra a csendőrség legfeljebb - az elől hangsúlyozott fontos érdekek méltánylásaképp - napokig de nem hetekig volna igénybe vehető, annál is inkább, mert hasonló intézkedések végrehajtására minden őrsnek létszámát tetemesen felemelni kellene.

12. A községi rendőrség rendezése is, legalább ott, hol az lehetséges s az abbeli kiadásokat a község megbírja, égető kérdés.

A törvényhatósági jogokkal felruházott városok rendészeti ügyeit itt nem szándékozom érinteni, de bátran kijelenthetem, hogy a rendezett tanácsú városok 8/10-dének elégtelen és rossz, megbizhatlan rendőrsége van. Az apparátus nagy és drága; van egy fő, egy alkapitány, egy hadnagy, 1 - 2 őrmester, 6 - 10 rendőr, s az utóbbiak szolgálatképen még levélhordásra is használtatnak. A nagy községekben ugyanily

állapotok léteznek; kis községekben pedig egyáltalán semmi felügyelet nincs.

Ugy a rendezett tanácsu városok, mint a nagy és kis községek minden csak némileg fontosabb esetben a csendőrség támogatását várják; van pedig egy 5 fővel rendszerezett őrsnek körletében gyakran 20-30 község, így tehát a várt támogatás sokszor csak igen hiányos lehet, főképen akkor, ha egyszerre 3 - 4 sürgős feljelentés érkezik az őrsre.

